

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної програми
«Фізична терапія, ерготерапія»
“ 28 ” листопада 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради навчально-
наукового медичного інституту
Протокол від 29 листопада 2024 р. № 4

СИЛАБУС

ТЕРАПЕВТИЧНІ ВПРАВИ

обов'язкова

(редакція з урахуванням оновлення ОП «Фізична терапія, ерготерапія», відповідно
вимог Стандарту, згідно Наказу МОН України від 29.10.2024р. №1541)

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
галузь знань	22 Охорона здоров'я
спеціальність	227 Терапія та реабілітація
спеціалізація	227.02 Ерготерапія
освітня кваліфікація	бакалавр терапії та реабілітації
професійна кваліфікація	асистент ерготерапевта
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення	II курс, 4 семестр
навчальної дисципліни	

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри фізичної
та реабілітаційної медицини
Протокол від 27 листопада 2024 р. № 6

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Рябушко Микола Миколайович, кандидат медичних наук, доцент; Бабич Наталія Леонідівна, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Профайл викладача (викладачів)	https://sport-health.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532) 69-70-94
E-mail:	sporthealth@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті університету	https://sport-health.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів/ годин – 4/120, із них:

Лекції (год.) – 16 год.

Практичні заняття (год.) – 48 год.

Самостійна робота (год.) – 56 год.

Вид контролю ПМК

Політика навчальної дисципліни:

Особливості вивчення дисципліни «Терапевтичні вправи» визначається політикою Університету та кафедри щодо організації освітнього процесу.

Кафедрою створене якісне та безпечне освітнє середовище: лекції читаються в аудиторіях Університету, які оснащені мультимедійними проекторами; практичні заняття проходять на базах:

Полтавський державний медичний університет (ПДМУ);

КП «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського Полтавської обласної ради»;

КП Полтавський обласний клінічний медичний кардіоваскулярний центр Полтавської обласної ради;

ТОВ «ОРТОПЕД»;

КУ «Центр спортивної підготовки «Акваарена» ПОР».

Шановний здобувачу вищої освіти! При опануванні дисципліни ми дотримуємося Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті та Правил внутрішнього розпорядку для здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету, затверджених Вченою радою ПДМУ від 8.02.2023 р., протокол №5

Звертаємо увагу! Вам необхідно:

- виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану
- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;
- завчасно приходити на заняття;
- бути у належній формі (шапочка, халат, бахіли);
- дотримуватись правил техніки безпеки;
- вимикати телефон, за виключенням інтерактивних занять;
- не виходити з аудиторії без дозволу викладача;
- глибоко та всебічно оволодіти знаннями та вміннями, котрі будуть необхідні майбутньому працівнику високої кваліфікації;
- бути комунікативними та відкритими до знань.

У випадку пропуску занять ви дієте відповідно Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Вивчення модуля передбачає самостійну роботу здобувача освіти, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти у Полтавському державному медичному університеті.

Академічна доброчесність є фундаментом сталого розвитку вищої освіти та моральним імперативом для її подальшого вдосконалення. Ми дотримуємося політики академічної доброчесності, визначеної Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету і просимо взаємності.

Оцінювання результатів навчання проходить прозоро і відкрито. Керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Якщо Ви не згодні з результатами оцінювання, скористайтесь рекомендаціями Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.

Зі змістом усіх нормативних документів можна ознайомитись за посиланням <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>.

Опис навчальної дисципліни

Сучасні виклики в суспільстві потребують високої професійної підготовленості фахівців з фізичної терапії та ерготерапії. Цей курс поглиблює знання студентів про «Терапевтичні вправи» - дисципліни з циклу професійної підготовки фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, яка сприяє розвитку професійної майстерності та професійної кваліфікації майбутнього фізичного терапевта та ерготерапевта.

Навчальну дисципліну «Терапевтичні вправи» розроблено з урахуванням вимог до змісту підготовленості фахівців галузі охорона здоров'я спеціальності терапія, та реабілітація.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Терапевтичні вправи» є закономірності призначення і застосування фізичних вправ для профілактики та терапії різних захворювань та патологічних станів.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити. «Терапевтичні вправи» як навчальна дисципліна базується на вивченні здобувачами вищої освіти анатомії та фізіології людини, патології, теорії та методики фізичного виховання, біомеханіки й інтегрується з цими дисциплінами.

Постреквізити. «Терапевтичні вправи» як навчальна дисципліна закладає основи для подальшого засвоєння професійних дисциплін «Фізична терапія, ерготерапія при порушеннях діяльності внутрішніх органів та хірургічних втручаннях», «Фізична терапія, ерготерапія при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату», «Масажні терапевтичні техніки», «Фізична терапія, ерготерапія при порушеннях діяльності нервової системи та посттравматичних стресових розладах», «Фізична терапія, ерготерапія в стоматології».

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни є набуття здобувачами освіти теоретичних знань та практичних навичок для використання їх з метою вирішення основних завдань фізичної терапії та ерготерапії.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- навчити механізм дії терапевтичних вправ;
- навчити оптимально використовувати терапевтичні вправи з метою вирішення реабілітаційних завдань;
- сформуванню уявлення про місце терапевтичних вправ в комплексній реабілітації;
- надати знання про класифікацію терапевтичних вправ; покази та протипоказання їх застосування в залежності від поставлених цілей фізичної терапії.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Інтегральна:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності ерготерапевта з відновлення активності та участі осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп, які стосуються ментальних, сенсорних, нейром'язовоскелетних, кардіореспіраторних та інших функцій організму.

Спеціальні:

СК 02. Здатність інтегрувати у практичну діяльність знання типового розвитку людини, станів здоров'я, медичної термінології та патологічних процесів, які стосуються різних структур та функцій організму, що впливають на заняттєву активність та участь осіб різних вікових та нозологічних груп.

СК 03. Здатність аналізувати і враховувати у практичній діяльності вплив особистих факторів, функцій і структур організму та факторів середовища на заняттєву активність та участь.

Програмні результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

ПРН 05. Знати та розуміти основи теорії ерготерапії, враховуючи моделі практики ерготерапії (occupational therapy models), рамки практики (frames of reference), засновані на доказах, для вирішення заняттєвих потреб окремих осіб та груп, які отримують послуги ерготерапії.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- принципи застосування терапевтичних вправ;
- покази, протипоказання та методика застосування терапевтичних вправ;
- ефективність застосування терапевтичних вправ.

вміти:

- застосовувати різновиди терапевтичних вправ в залежності від цілей фізичної терапії;
- підбирати терапевтичні вправи згідно міжнародних терапевтичних стандартів;
- здійснювати контроль за ефективністю проведених терапевтичних вправ.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Терапевтичні вправи		
1	Базові поняття про терапевтичні вправи. Принципи реабілітаційних втручань. загальні вимоги до методики проведення занять з терапевтичних вправ. Осі та площини тіла людини	2
2	Класифікація терапевтичних вправ. Основні поняття. Вплив терапевтичних вправ на організм людини	2
3	Реабілітаційний вплив терапевтичних вправ. Модель Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я. Порушення функцій організму. Порушення структури тіла. Обмеження активності. Обмеження участі.	2
4	Вправи на розтяг та мобілізацію. Мета застосування вправ. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	2
5	Особливості застосування вправ з опором. Мета застосування вправ. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	2
6	Особливості застосування вправ для тренування балансу. Мета застосування вправ. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини. Вікові особливості рівноваги та використання терапевтичних вправ для розвитку рівноваги	2
7	Особливості використання терапевтичних вправ при пораненнях внаслідок бойових дій. Ранні реабілітаційні втручання при пораненнях внаслідок бойових дій. Психологічні аспекти під час роботи з військовими.	2
8	Терапевтичні вправи і кібертехнології. Засоби та методи з науково доведеною ефективністю.	2
	Разом	16

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Терапевтичні вправи		
Змістовний модуль 1. Терапевтичні вправи		
1	*Рух. Діапазон руху. Типи рухів тіла. Базова термінологія. Активний та пасивний діапазони руху.	2
2	Осі та площини. Рухи в суглобах. Класифікація рухів у суглобах.	2
3	*Вимірювання кутів руху в тілі людини. Методика проведення гоніометрії. Особливості проведення процедури.	4
4	*Пасивні вправи. Методика застосування. Мета застосування. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	4
5	*Активні вправи. Методика застосування. Мета застосування. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	4
6	Вправи на розтяг. Методика застосування. Мета застосування. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	4
7	Вправи на мобілізацію. Методика застосування. Мета застосування. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	4
8	Вправи з опором. Особливості застосування вправ з опором. Мета застосування. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	4
9	Вправи для тренування балансу. Особливості застосування вправ для тренування балансу. Методика застосування. Мета застосування. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	4
10	Класифікація терапевтичних вправ. Основна характеристика. Застосування.	2
11	*Реабілітаційний вплив терапевтичних вправ. Комбінування методів. Оцінка результатів.	2
12	*Особливості використання терапевтичних вправ при пораненнях внаслідок бойових дій. Ранні реабілітаційні втручання при пораненнях внаслідок бойових дій.	4

13	Терапевтичні вправи і кібертехнології. Засоби та методи з науково доведеною ефективністю.	2
14	Базові поняття про новітні методики терапевтичних вправ. Методика застосування. Мета застосування. Показання та протипоказання. Вплив на організм людини.	2
15	*Психологічні аспекти під час виконання терапевтичних вправ. Вікові особливості пацієнтів. Психологічні аспекти під час роботи з військовими. ПМК (підсумковий модульний контроль)	4
	Разом	48

Самостійна робота

№п/п	Зміст	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	24
2	Підготовка до поточних контрольних заходів	6
3	Підготовка до ПМК	8
4	Опрацювання питань, що не входять до плану аудиторних занять:	18
4.1	Осі та площини. Рухи в суглобах.	6
4.2	Активні вправи.	6
4.3	Вправи для тренування балансу. Особливості застосування вправ для тренування балансу.	6
	Разом	56

Індивідуальні завдання

- огляд наукової та методичної літератури відповідно до тематики лекцій, практичних занять;
- підготовка презентації або доповіді.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю

1. Терапевтичні вправи, основні поняття
2. Вплив терапевтичних вправ на організм людини
3. Принципи фізичної терапії
5. Особливості методики проведення занять

6. Площини, осі та рухи
7. Руховий динамічний стереотип
8. Терапевтична дія реабілітаційних вправ
9. Показання та протипоказання до занять з терапевтичних вправ
10. Основні методичні принципи при заняттях терапевтичними вправами
11. Зміни в організмі під впливом занять терапевтичними вправами
12. Класифікація терапевтичних вправ
13. Пасивні вправи. Покази, протипокази, методика виконання
14. Активні вправи. Покази, протипокази. Методика виконання
15. Вправи на розтяг та мобілізацію. Методика виконання
16. Основні поняття про мобільність та розтяг
17. Покази, протипокази, потенційні результати розтягу
18. Принципи мобілізації
19. Вправи з застосуванням додаткового обладнання.
20. Вправи з опором. Методика застосування. Мета застосування.
21. Динамічні вправи. Методика застосування. Мета застосування.
Показання та протипоказання. Вплив на організм людини
22. Ізокінетичні вправи. Методика застосування. Мета застосування.
Показання та протипоказання. Вплив на організм людини
23. Ізометричні вправи. Методика застосування. Мета застосування.
Показання та протипоказання. Вплив на організм людини
24. Баланс: ключові умови та визначення
25. Порушення балансу та управління ним
26. Вправи для тренування балансу. Методика застосування. Мета застосування.
27. Вплив на організм людини вправ для тренування балансу. Показання та протипоказання.
28. Вправи для тренування сили м'язів. Методика застосування. Мета застосування.
29. Вплив на організм людини вправ для тренування сили м'язів.
Показання та протипоказання.
30. Дихальні вправи. Методика застосування. Мета застосування.
31. Вплив на організм людини дихальних вправ. Показання та протипоказання.
32. Вплив на організм людини вправ з опором. Показання та протипоказання.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

1. Продемонструвати вправи на розтяг для м'язів верхньої кінцівки

2. Продемонструвати вправи на розтяг для м'язів нижньої кінцівки
3. Продемонструвати вправи на розтяг для м'язів шиї
4. Продемонструвати техніку нейром'язової фасилітації
5. Продемонструвати вправи з опором для м'язів верхньої кінцівки
6. Продемонструвати вправи з опором для м'язів нижньої кінцівки
7. Продемонструвати вправи з опором для м'язів шиї
8. Продемонструвати аеробні динамічні вправи для м'язів нижньої кінцівки
9. Продемонструвати аеробні динамічні вправи для м'язів верхньої кінцівки
10. Продемонструвати вправи для тренування балансу
11. Продемонструвати вправи на розтяг для м'язів тулуба
12. Провести гоніометрію гомілковостопного суглобу
13. Провести гоніометрію кульшового суглобу
14. Провести гоніометрію променево-зап'ясткового суглобу
15. Провести гоніометрію ліктьового суглобу
16. Провести гоніометрію плечового суглобу

Методи навчання

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- тематичні дискусії;
- мозковий штурм;
- аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод);
- презентації;
- практичні.

Форми і методи оцінювання

- індивідуальний контроль
- груповий контроль
- фронтальний контроль
- усний контроль;
- тестовий контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль.

Система поточного та підсумкового контролю

Контрольні заходи з дисципліни «Терапевтичні вправи» включають поточний та підсумковий модульний контроль, які регламентуються

«Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті».

Поточний контроль з модулю «Терапевтичні вправи» проводиться у формі усного опитування, вирішення ситуаційних завдань, оцінки виконання маніпуляцій, письмового контролю, письмового або програмного комп'ютерного тестування на практичних заняттях, оцінки виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на практичних заняттях, дискусії, тощо.

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і

		розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	Е	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу модуля з дисципліни «Терапевтичні вправи» і проводиться на останньому занятті модуля.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни.
2. Силабус.
3. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
4. Питання та завдання до контролю засвоєння дисципліни, перелік питань практичних навичок.
5. Мультимедійні презентації лекційного курсу кафедри.

Рекомендована література

Базова

1. Фізична терапія. Підручник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Фізична терапія» на 1-му медичному факультеті Карлового університету. Швесткова Ольга, Сладкова Петра та кол. Фізична терапія: Підручник. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 272 с.

2. Ерготерапія. Підручник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Ерготерапія» на 1-му медичному факультеті Карлового університету. Швесткова Ольга, Свєцена Катержина та кол. Ерготерапія: Підручник. Київ, Чеський центр у Києві, 2019. 280 с.

3. Лікувально-реабілітаційний масаж (навчальний посібник) – Д.В. Вакуленко, Л.О. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька, 2020. 568 с.

4. Герцик А. М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації / фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: монографія. Львів. держ. ун-т фізичної культури. Львів: ЛДУФК, 2018. 387 с.

5. Козак Д. В., Давибіда Н. О. Лікувальна фізична культура: посібник.. Тернопіль : ТДМУ, 2018. 108 с. 4.

6. Вакуленко Л. О., Вакуленко Д. В., Кутакова О. В., Прилуцька Г. В. Масаж загальний та самомасаж: підручник. Тернопіль : ТДМУ, 2018. 380 с.

7. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: МКФ / переклад на укр. мову (Затверджено Наказом Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2018 року № 981 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України 21.12.2018 № 2449). Всесвітня організація охорони здоров'я. 1048 с.

8. Осіпов В. М. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник. Ужгород: ФОП Бреза А. Е., 2013. 225 с.

9. Сфера діяльності фізичного терапевта: інформаційний посібник. https://physrehab.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/Sfera_diyalnosti_final_web.pdf

10. Реабілітаційний масаж: підручник. Л. О. Вакуленко та ін. Тернопіль: 17 ТДМУ «Укрмедкнига», 2018. 522 с.

11. Яковенко Н. П., Самойленко В. Б. Фізіотерапія: підручник. 2-е видання. К. : Медицина, 2018. 258 с.

Допоміжна

1. Cameron MH, Monroe LG Physical Rehabilitation: Evidence-Based Examination, Evaluation, and Intervention. St. Louis: Saunders, an imprint of Elsevier Inc., 2007. 3728 с.

2. Kisner, Carolyn. Therapeutic exercise : foundations and techniques / Carolyn Kisner, Lynn Allen Colby. — 6th ed. 2016. - 1057 p.

3. Musculoskeletal Interventions: Techniques for Therapeutic Exercise / Barbara J. Hoogenboom, Michael L. Voight William E. Prentice, 2014. - 1164p.

4. Melinda Járomi Fundamental exercise therapy: theory and practice. Pécs, 2015. – 372 p. 3. Weiss LM, Weiss JM, Pobre T Oxford American Handbook of Physical Medicine and Rehabilitation. New York: Oxford University Press Inc., 2010. 482с.

5. Добровольська Н.А., Тимченко А.С. Практичні аспекти фізичної терапії та ерготерапії / Н.А. Добровольська, А.С. Тимченко, В.П. Голуб та ін. - Видавництво: Гельветика, 2020 – 368 с.

Інформаційні ресурси

1. Cochrane Library. [Internet]. Available at: <https://www.cochrane.org/>
2. Physiotherapy Evidence Database. [Internet]. Available at: <https://www.pedro.org.au/>
3. US National Library of Medicine National Institutes of Health. [Internet]. Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/>
4. <https://www.physio-pedia.com/home/>
5. Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport-health.pdmu.edu.ua/>
6. Наукові та методичні здобутки співробітників кафедри фізичної та реабілітаційної медицини ПДМУ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/50>.

Розробники:

к.пед.н., доцент Людмила КЛЕЦЕНКО,
к.мед.н., доцент Микола РЯБУШКО,
доктор філософії, доцент Інна БАРАНЕЦЬ.